

22062954

**CLASSICAL GREEK
STANDARD LEVEL
PAPER 2**

Tuesday 16 May 2006 (morning)

2 hours

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Section A: answer the questions on three of the passages. The three passages should be selected from two prescribed topics only.
- Section B: answer one question.

SECTION A

[30 marks]

Answer the questions on **three** of the passages. The three passages should be selected from **two** prescribed topics only.

1. The Homer epic:

(a) Homer *Od.* 21.118-39

Ἦ καὶ ἀπ' ὤμοιῖν χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν
 ὀρθὸς ἀναίξας, ἀπὸ δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὤμων.
 120 πρῶτον μὲν πελέκεας στήσεν, διὰ τάφρον ὀρύξας
 πᾶσι μίαν μακρὴν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,
 ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἔναξε· τάφος δ' ἔλε πάντας ἰδόντας,
 ὡς εὐκόσμως στήσε· πάρος δ' οὐ πώ ποτ' ὀπώπει.
 στή δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν καὶ τόξου πειρήτιζε.
 125 τρὶς μὲν μιν πελέμιξεν ἐρύσσασθαι μενεαίνων,
 τρὶς δὲ μεθῆκε βίης, ἐπιελπόμενος τό γε θυμῷ
 νευρῆν ἐντανύειν διοϊστεύσειν τε σιδήρου.
 καὶ νύ κε δὴ ῥ' ἐτάνυσσε βίη τὸ τέταρτον ἀνέλκων,
 ἀλλ' Ὀδυσσεὺς ἀνένευε καὶ ἔσχεθεν ἰέμενόν περ.
 130 τοῖς δ' αὐτίς μετέειψ' ἱερὴ ἰς Τηλεμάχοιο·
 “ὦ πόποι, ἦ καὶ ἔπειτα κακός τ' ἔσομαι καὶ ἄκικς,
 ἢ νεώτερός εἰμι καὶ οὐ πω χερσὶ πέποιθα
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
 ἀλλ' ἄγεθ', οἳ περ ἐμείο βίη προφερέστεροί ἐστε,
 135 τόξου πειρήσασθε, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.”
 Ὡς εἰπὼν τόξον μὲν ἀπὸ ἔο θῆκε χαμᾶζε,
 κλίνας κολλητῆσιν ἐϋξέστης σανίδεσσι,
 αὐτοῦ δ' ὠκὺ βέλος καλῆ προσέκλινε κορώνη,
 ἀψ δ' αὐτίς κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.

- (i) Scan lines 122-3 (ἀμφὶ δὲ ... ὀπώπει). [2 marks]
- (ii) How are lines 128-9 (καὶ νύ κε ... ἰέμενόν περ) especially significant for the plot? What do we learn about Telemachus and Odysseus from them? [3 marks]
- (iii) Translate ἀλλ' ἄγεθ' ... ἄεθλον (lines 134-5). [3 marks]
- (iv) What do Telemachus' actions in lines 136-9 (Ὡς εἰπὼν ... ἀνέστη) suggest to the suitors? [2 marks]

(b) Homer *Od.* 21.396-415

ὦδε δέ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
 “ ἦ τις θηητῆρ καὶ ἐπὶ κλοπος ἔπλετο τόξων.
 ἦ ῥά νύ που τοιαῦτα καὶ αὐτῷ οἴκοθι κείται,
 ἦ ὅ γ’ ἐφορμᾶται ποιησέμεν, ὡς ἐνὶ χερσὶ
 400 νωμᾶ ἔνθα καὶ ἔνθα κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.”
 Ἄλλος δ’ αὖ εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέοντων·
 “ αἶ γὰρ δὴ τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν
 ὡς οὐτός ποτε τοῦτο δυνήσεται ἐντανύσασθαι.”
 Ὡς ἄρ’ ἔφαν μνηστῆρες· ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεύς,
 405 αὐτίκ’ ἐπεὶ μέγα τόξον ἐβάστασε καὶ ἶδε πάντη,
 ὡς ὅτ’ ἀνὴρ φῶρμιγγος ἐπιστάμενος καὶ ἀοιδῆς
 ῥηϊδίως ἐτάνυσσε νέφ’ περὶ κόλλοπι χορδῆν,
 ἄψας ἀμφοτέρωθεν εὔστρεφές ἔντερον οἴος,
 ὡς ἄρ’ ἄτερ σπουδῆς τάνυσεν μέγα τόξον Ὀδυσσεύς.
 410 δεξιτερῇ δ’ ἄρα χειρὶ λαβῶν πειρήσατο νευρῆς·
 ἦ δ’ ὑπὸ καλὸν ἄεισε, χελιδόνι εἰκέλη αὐδῆν.
 μνηστῆρσιν δ’ ἄρ’ ἄχος γένετο μέγα, πᾶσι δ’ ἄρα χρῶς
 ἐτράπετο. Ζεὺς δὲ μεγάλ’ ἔκτυπε σήματα φαίνων·
 γήθησέν τ’ ἄρ’ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 415 ὅττι ῥά οἱ τέρας ἦκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω·

- (i) What has been happening immediately before this passage? [3 marks]
- (ii) In what ways do the suitors display their character in this passage? [2 marks]
- (iii) Translate αἶ γὰρ δὴ ...ἐντανύσασθαι (lines 402-3). [3 marks]
- (iv) Scan lines 408-9 (ἄψας ...Ὀδυσσεύς). [2 marks]

2. Greek Tragedy:

(a) Euripides *Medea* 271-91

ΚΡΕΩΝ

σὲ τὴν σκυθρωπὸν καὶ πόσει θυμουμένην,
 Μήδειαν, εἶπον τῆσδε γῆς ἔξω περᾶν
 φυγάδα, λαβοῦσαν δισσὰ σὺν σαυτῇ τέκνα·
 καὶ μή τι μέλλειν· ὡς ἐγὼ βραβεὺς λόγου
 275 τοῦδ' εἰμί, κοῦκ ἄπειμι πρὸς δόμους πάλιν,
 πρὶν ἂν σε γαίας τερμόνων ἔξω βάλω.
 Μη. αἰαῖ· πανώλης ἢ τάλαιν' ἀπόλλυμαι.
 ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων,
 κοῦκ ἔστιν ἄτης εὐπρόσοιστος ἔκβασις.
 280 ἐρήσομαι δὲ καὶ κακῶς πάσχουσ' ὄμως·
 τίνος μ' ἔκατι γῆς ἀποστέλλεις, Κρέον;
 Κρ. δέδοικά σ'—οὐδὲν δεῖ παραμπίσχειν λόγους—
 μή μοί τι δράσης παῖδ' ἀνήκεστον κακόν.
 συμβάλλεται δὲ πολλὰ τοῦδε δείματος·
 285 σοφὴ πέφυκας καὶ κακῶν πολλῶν ἴδρις,
 λυπῆ δὲ λέκτρων ἀνδρὸς ἐστερημένη.
 κλύω δ' ἀπειλεῖν σ', ὡς ἀπαγγέλλουσί μοι,
 τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην
 δράσειν τι. ταῦτ' οὖν πρὶν παθεῖν φυλάξομαι.
 290 κρεῖσσον δέ μοι νῦν πρὸς σ' ἀπεχθέσθαι, γύναι,
 ἢ μαλθακισθένθ' ὕστερον μέγα στένειν.

- (i) What has happened before this scene? [2 marks]
- (ii) Translate ἐχθροὶ ... ἔκβασις (lines 278-9). [3 marks]
- (iii) Scan lines 282-3 (δέδοικά... κακόν). [2 marks]
- (iv) What do we learn about Creon from what he says in lines 282-91? [3 marks]

(b) Euripides *Medea* 764-83

Μη. ὦ Ζεῦ Δίκη τε Ζηνὸς Ἡλίου τε φῶς,
 765 νῦν καλλίνικοι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν, φίλαι,
 γενησόμεσθα κείσ ὁδὸν βεβήκαμεν
 νῦν δ' ἐλπίς ἐχθροὺς τοὺς ἐμοὺς τείσειν δίκην.
 οὗτος γὰρ ἀνὴρ ἢ μάλιστ' ἐκάμνομεν
 λιμὴν πέφανται τῶν ἐμῶν βουλευμάτων
 770 ἐκ τοῦδ' ἀναψόμεσθα πρυμνήτην κάλων,
 μολόντες ἄστνυ καὶ πόλισμα Παλλάδος.
 ἤδη δὲ πάντα τὰμά σοι βουλεύματα
 λέξω· δέχου δὲ μὴ πρὸς ἡδονὴν λόγους.
 πέμψασ' ἐμῶν τιν' οἰκετῶν Ἰάσωνα
 775 ἐς ὄψιν ἐλθεῖν τὴν ἐμὴν αἰτήσομαι
 μολόντι δ' αὐτῷ μαλθακοὺς λέξω λόγους,
 ὡς καὶ δοκεῖ μοι ταῦτά, καὶ καλῶς ἔχει
 γάμους τυράννων οὓς προδοὺς ἡμᾶς ἔχει
 καὶ ξύμφορ' εἶναι καὶ καλῶς ἐγνωσμένα.
 780 παῖδας δὲ μείναι τοὺς ἐμοὺς αἰτήσομαι,
 οὐχ ὡς λιποῦσ' ἂν πολεμίας ἐπὶ χθονὸς
 ἐχθροῖσι παῖδας τοὺς ἐμοὺς καθυβρίσαι,
 ἀλλ' ὡς δόλοισι παῖδα βασιλέως κτάνω.

- (i) Who has, in the scene before this passage, given Medea a route of escape from her problems, and how has he done it? [2 marks]
- (ii) Translate *μολόντι...καλῶς ἔχειν* (lines 776-7). [3 marks]
- (iii) Scan lines 778-9 (*γάμους...ἐγνωσμένα*). [2 marks]
- (iv) What view of Medea's character do you take from this passage? How is your view intensified by what she says in the rest of this speech? [3 marks]

3. Aristophanes' Comedy:

(a) Aristophanes Wasps 54-75

55 **Ξα.** φέρε νυν κατείπω τοῖς θεαταῖς τὸν λόγον,
 ὀλίγ' ἄτθ' ὑπειπὼν πρῶτον αὐτοῖσιν ταδί,
 μηδὲν παρ' ἡμῶν προσδοκᾶν λίαν μέγα,
 μηδ' αὖ γέλωτα Μεγαρόθεν κεκλεμμένον.
 ἡμῖν γὰρ οὐκ ἔστ' οὔτε κάρυ' ἐκ φορμίδος
 δούλω διαρριπτοῦντε τοῖς θεωμένοις,
 60 οὔθ' Ἡρακλῆς τὸ δεῖπνον ἐξαπατώμενος,
 οὔδ' αὖθις ἀνασελγαινόμενος Εὐριπίδης·
 οὔδ' εἰ Κλέων γ' ἔλαμψε τῆς τύχης χάριν,
 αὖθις τὸν αὐτὸν ἄνδρα μυττωτεύσομεν.
 ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν λογίδιον γνώμην ἔχον,
 65 ὑμῶν μὲν αὐτῶν οὐχὶ δεξιώτερον,
 κωμῳδίας δὲ φορτικῆς σοφώτερον.
 ἔστιν γὰρ ἡμῖν δεσπότης ἐκεινοσὶ
 ἄνω καθεύδων, ὁ μέγας, οὐπὶ τοῦ τέγους.
 οὗτος φυλάττειν τὸν πατέρ' ἐπέταξε νῶν,
 70 ἔνδον καθείρξας, ἵνα θύραζε μὴ ᾿ξίη.
 νόσον γὰρ ὁ πατὴρ ἀλλόκοτον αὐτοῦ νοσεῖ,
 ἦν οὐδ' ἂν εἷς γνοίη ποτ' οὐδ' ἂν ξυμβάλαι
 εἰ μὴ πύθοιθ' ἡμῶν· ἐπεὶ τοπάζετε.
 Ἄμυνίας μὲν ὁ Προνάπους φήσ' οὔτοσὶ
 75 εἶναι φιλόκυβον αὐτόν· ἀλλ' οὐδὲν λέγει.

- (i) To whom is this speech addressed, and for what purpose? [2 marks]
- (ii) Translate ἔστιν γὰρ...τέγους (lines 67-8). [3 marks]
- (iii) Scan lines 72-3 (ἦν οὐδ' ἂν...τοπάζετε). [2 marks]
- (iv) Explain the context and humour of Ἀμυνίας...λέγει (lines 74-5). [3 marks]

(b) Aristophanes *Wasps* 824-44

- Βδ. εἰ θάπτον ἐκαθίζου σύ, θάπτον ἂν δίκην
ἐκάλουν. Φι. κάλει νυν, ὡς κάθημαι ἄγὼ πάλαι.
- 826 Βδ. φέρε νυν τίς αὐτῷ πρῶτον εἰσαγάγω δίκην;
τί τίς κακὸν δέδρακε τῶν ἐν τῷκία;
ἢ Θράττα προσκαύσασα πρῶην τὴν χύτραν—
- Φι. ἐπίσχεσ οὔτος· ὡς ὀλίγου μὲ ἀπώλεσας.
830 ἄνευ δρυφάκτου τὴν δίκην μέλλεις καλεῖν,
ὃ πρῶτον ἡμῖν τῶν ἱερῶν ἐφαίνετο;
- Βδ. μὰ τὸν Δί' οὐ πάρεστιν. Φι. ἀλλ' ἐγὼ δραμῶν
αὐτὸς κομιοῦμαι τό γε παραυτίκ' ἔνδοθεν.
- Βδ. τί ποτε τὸ χρήμ'; ὡς δεινὸν ἢ φιλοχωρία.
835 Σω. βάλλ' ἐς κόρακας. τοιουτοῦνι τρέφειν κύνα.
- Βδ. τί δ' ἔστιν ἑτεόν; Σω. οὐ γὰρ ὁ Λάβης ἀρτίως
ὁ κύων παράξας ἐς τὸν ἱπνὸν ὑφαρπάσας
τροφαλίδα τυροῦ Σικελικὴν κατεδήδοκεν;
- Βδ. τοῦτ' ἄρα πρῶτον τὰδίκημα τῷ πατρὶ
840 εἰσακτέον μοι· σὺ δὲ κατηγορεῖ παρών.
- Σω. μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ'. ἀλλ' ἄτερός φησιν κύων
κατηγορήσειν, ἣν τις εἰσάγη γραφήν.
- Βδ. ἴθι νυν ἄγ' αὐτῷ δεῦρο. Σω. ταῦτα χρὴ ποιεῖν.
- Βδ. τουτὶ τί ἔστι; Φι. χοιροκομεῖον Ἑστίας.

- (i) Scan lines 828 (ἢ Θράττα ... χύτραν) and 830 (ἄνευ ... καλεῖν). [2 marks]
- (ii) What specific concern of Philocleon is referred to in the phrase ἄνευ δρυφάκτου (line 830)? How is it resolved? [2 marks]
- (iii) Explain the humorous situation in οὐ γὰρ ὁ Λάβης...εἰσάγη γραφήν (lines 836-42). What politically humorous point lies behind it? [3 marks]
- (iv) Translate τοῦτ' ἄρα ...παρών (lines 839-40). [3 marks]

4. Herodotus and the beginnings of history

(a) Herodotus 1.34.1-35.1

αὐτίκα δέ οἱ εὕδοντι
 ἐπέστη ὄνειρος, ὅς οἱ τὴν ἀληθείην ἔφαινε τῶν μελλόντων
 γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο
 παῖδες, τῶν οὗτερος μὲν διέφθαρτο, ἦν γὰρ δὴ κωφός, ὁ δὲ
 5 ἕτερος τῶν ἡλίκων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος· οὖνομα δέ οἱ
 ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὲ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνει τῷ Κροίσῳ
 ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρῆ βληθέντα. ὁ δὲ
 ἐπίτε ἐξηγέρθη καὶ ἐωυτῷ λόγον ἔδωκε, καταρρωδήσας τὸν
 10 ὄνειρον ἄγεται μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα, ἐωθότα δὲ στρατηγέειν
 μιν τῶν Λυδῶν οὐδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο πρήγμα ἐξέπεμπε,
 ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέων-
 ται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρέωνων ἐκκομίσας ἐς
 τοὺς θαλάμους συνένησε, μή τί οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ
 ἐμπέση. ἔχουτος δέ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον
 15 ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδεις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος καὶ οὐ
 καθαρὸς χεῖρας, ἐὼν Φρυγῆ μὲν γενεῇ, γένεος δὲ τοῦ βασι-
 λείου. παρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκία κατὰ
 νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο ἐπικυρῆσαι, Κροῖσος
 δὲ μιν ἐκάθηρε.

- (i) What happens immediately before this passage? How does the passage contribute to what happens next? [2 marks]
- (ii) ἐπέστη ὄνειρος (line 2). Suggest reasons why Herodotus mentions the dream here but does not tell us what it was until later in the passage. [2 marks]
- (iii) What steps does Croesus take in the light of the dream? [3 marks]
- (iv) Translate παρελθὼν ... ἐκάθηρε (line 17-19). [3 marks]

(b) Herodotus 1.53.2-54.2

ὥς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ ἀπεπέμ-
 φθησαν οἱ Λυδοὶ ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέωντο τοῖσι
 χρηστηρίοισι λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων
 ἐθνέων βασιλεύς, νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μούνα ἐν
 5 ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ
 νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾶ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας καὶ εἴ τινα
 στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο σύμμαχον. οἱ μὲν ταῦτα
 ἐπειρώτων, τῶν δὲ μαντηῶν ἀμφοτέρων ἐς τούτῳ αἰ γυνῶμαι
 συνέδραμον, προλέγουσαι Κροίσῳ, ἣν στρατεύηται ἐπὶ
 10 Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλύσειν· τοὺς δὲ Ἑλλήνων
 δυνατωτάτους συνεβούλευόν οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέσθαι.
 ἐπεῖτε δὲ ἀνευειχθέντα τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος,
 ὑπερήσθη τε τοῖσι χρηστηρίοισι, πάγχυ τε ἐλπίσας κατα-
 λύσειν τὴν Κύρου βασιληίην πέμψας αὐτῖς ἐς Πυθῶν Δελ-
 15 φούς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύο
 στατήρσι ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδοσαν
 Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι προμαντηίην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην
 καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτῶν γίνεσθαι Δελφὸν ἐς τὸν
 αἰεὶ χρόνον.

- (i) What impression do you think the Lydians' brief speech in lines 3-7 (Κροῖσος ὁ Λυδῶν... σύμμαχον) is intended to convey? Why should they wish to make this impression? [2 marks]
- (ii) What **two** questions do the Lydians put to the oracle on behalf of Croesus? [2 marks]
- (iii) Translate Δελφοὶ δὲ... αἰεὶ χρόνον (lines 16-19). [3 marks]
- (iv) What reply did the oracle give to the Lydians' questions? How did Croesus interpret the reply? What did the oracle really mean? On the evidence of this passage, what do you think was Herodotus' attitude to oracles? [3 marks]

5. Socrates portrayed by Plato:

(a) Plato *Apology* 22e6-23c1

Ἐκ ταυτησι δὴ τῆς ἐξετάσεως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ μὲν ἀπέχθειαί μοι γέγονασι καὶ οἶαι χαλεπώταται καὶ βαρύτεραι, ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ’ αὐτῶν γεγενῆσθαι, ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι, σοφὸς εἶναι· οἴονται γάρ 5 με ἐκάστοτε οἱ παρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφὸν ἢ ἄν ἄλλον ἐξελέγξω. τὸ δὲ κινδυνεύει, ὧ ἄνδρες, τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τοῦτο λέγειν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶν καὶ οὐδενός. καὶ φαίνεται τοῦτον λέγειν τὸν Σωκράτη, προσκεχρησθαι δὲ 10 τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ εἶποι ὅτι “Οὗτος ὑμῶν, ὧ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὥσπερ Σωκράτης ἔγνωκεν ὅτι οὐδενὸς ἀξίός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν.” ταῦτ’ οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιῶν ζητῶ καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεὸν καὶ τῶν ἀστῶν 15 καὶ ξένων ἂν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδὴ μοι μὴ δοκῆ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι ὅτι οὐκ ἔστι σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πράξαι μοι σχολῆ γέγονεν ἀξιὸν λόγου οὔτε τῶν οἰκείων, ἀλλ’ ἐν πενία μυρία εἰμι διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν.

- (i) *Ἐκ ταυτησι δὴ τῆς ἐξετάσεως* (line 1). What was the enquiry referred to here? How had it arisen and been conducted? What was its conclusion? [3 marks]
- (ii) For what reason, according to Socrates, does the god think that Socrates is wiser than other men? [2 marks]
- (iii) Translate *ταῦτ’ οὖν ἐγὼ ...σοφὸν εἶναι* (lines 13-15). [3 marks]
- (iv) *διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν* (line 19). What disadvantages does Socrates claim to have suffered as a result of his service to the god? [2 marks]

(b) Plato *Apology* 24c4-e8

Φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δέ γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῆ χαριεντίζεται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι ὧν οὐδὲν τούτῳ πώποτε ἐμέλησεν· ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδείξαι.

Καί μοι δεῦρο, ὦ Μέλητε, εἰπέ· ἄλλο τι ἢ περὶ πλείστου ποιῆ ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται;

Ἔγωγε.

Ἴθι δὴ νυν εἰπέ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἴσθα, μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών, ὡς φῆς, ἐμέ, εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιούντα ἴθι εἰπέ καὶ μήνυσον αὐτοῖς τίς ἐστιν.—ὄρας, ὦ Μέλητε, ὅτι σιγᾶς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν; καίτοι οὐκ αἰσχρὸν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ ἰκανὸν τεκμήριον οὐδὲν ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ' εἰπέ, ὡγαθέ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ;

Οἱ νόμοι.

Ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους;

Οὗτοι, ὦ Σώκρατες, οἱ δικασταί.

Πῶς λέγεις, ὦ Μέλητε; οἶδε τοὺς νέους παιδεύειν οἱοί τέ εἰσι καὶ βελτίους ποιεῖν;

Μάλιστα.

Πότερον ἅπαντες, ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὐ;

Ἄπαντες.

- (i) To what charge brought by Meletus is Socrates responding in the first paragraph of this passage? What countercharge does Socrates make? [2 marks]
- (ii) Translate *Καί μοι... ἔσονται* (line 7-8). [3 marks]
- (iii) *ὄρας, ὦ Μέλητε... εἶναι* (lines 14-15). What is Socrates' attitude towards Meletus here? What conclusion does he go on to draw? [3 marks]
- (iv) *Πότερον ἅπαντες... οἱ δ' οὐ* (line 25). Explain why Meletus is here in difficulties, whichever answer he gives. [2 marks]

SECTION B

[10 marks]

Answer **one** question from this section.

6. Choose an incident in *Odyssey* 21 or 22 which you particularly enjoyed, and explain the reasons for your choice.
 7. What, if anything, do we learn from the *Medea* about the status of women in classical Athens?
 8. On the evidence provided by **either** the *Wasps* **or** the *Acharnians*, discuss Aristophanes' attitude to political life in classical Athens.
 9. Is Herodotus an entertainer or a teacher?
 10. What, if anything, do we learn about the best way to live our lives from reading Plato? You should refer to at least **two** dialogues.
-